

Mr Slobodan N. Ilijić,

član Predsedništva Udruženja pravnika Srbije

PRIKAZ SAVETOVANJA**DVADESET TREĆI SUSRET UDRUŽENJA PRAVNIKA U
PRIVREDI SRBIJE – POGLED IZ UGLA OSIGURANJA**

1. Dvadeset treći susret Udruženja pravnika u privredi Srbije organizovali su to udruženje i njegov časopis *Pravo i privreda*. Susret je održan od 9. do 11. septembra 2014. godine u Vrnjačkoj Banji. Okupljanje pravnika najpre je bilo zakazan za maj, kao što su i prethodna dvadeset dva susreta tradicionalno održana u tom mesecu, ali je zbog solidarnosti organizatora sa žiteljima poplavljenih područja u Srbiji njegovo održavanje pomerenom za septembar. Osnovna tema susreta bila je **Reforma prava u privredi**.

Uvodni referat podneo je predsednik Udruženja prof. dr Mirko Vasiljević. U poglavlju referata u kojem je data opšta dijagnoza stanja prava u privredi Srbije, autor je ukazao da je ključno pitanje kako pronaći balans između interesa tržišta i države. U tom poglavlju uvodničar se usredsredio na javnu raspravu povodom četiri zakona: o radu, privatizaciji, o planiranju i izgradnji i o stečaju. U okviru poglavlja u kojem se obrađuje regulativa o privrednim društvima u Srbiji, referent je naveo da se dvadeset pravnih instituta predviđenih u važećem zakonu o privrednim društvima u praksi ne primenjuje. Predmet posebnog poglavlja bila je zaštita investitora, pri čemu je naročita pažnja poklonjena političkim i pravnim pretpostavkama zaštite investitora na tržištu kapitala. Uz ocenu da su do sada privredni zakoni donošeni po meri interesa uskih monopolskih krugova, a ne po meri opštih interesa i pravne sigurnosti, uvodničar se na kraju založio da se u reformi prava u privredi uspostavi pravilan odnos između „vidljive ruke države“ i „nevidljive ruke tržišta“.

2. Sve radove koji su dobili pozitivnu recenziju organizator je podelio na referate i stručna mišljenja. Zbornik objavljenih radova čine tri toma časopisa *Pravo i privreda*, sa preko 1.500 strana. Radove označene kao stručna mišljenja organizator je rasporedio u broj časopisa 1–3, dok je referate razvrstao po oblastima u časopisima br. 4–6 i br. 7–9.

2.1. Solidna zastupljenost autora koji su najneposrednije pisali o pravu osiguranja omogućila je organizatoru da i ovoga puta predvidi zasebnu tematsku oblast – pravo osiguranja. Preostale referate odnosno stručna mišljenja, blisko povezane s pravom osiguranja, organizator je rasporedio u druge pravne oblasti. Stoga će u prvom redu biti prikazani referati koji su najneposrednije obrađivali pojedine institute i poslove iz oblasti prava osiguranja.

2.2. Već duže vreme u pravu osiguranja u Srbiji postoji nedostatak radova koji bi razmatrali materiju osiguranja od odgovornosti pri kliničkim ogledima na fizičkim licima, kao i osiguranja od odgovornosti pri kliničkim ispitivanjima lekova i medicinskih sredstava. Preporuka je prava osiguranja EU da ti oblici budu obuhvaćeni ili obaveznim osiguranjem ili propisima o posebnoj odgovornosti pri ovim ogledima odnosno ispitivanjima. Srbija se opredelila za oblike obaveznog osiguranja. Prvim od ta dva oblika osiguranja bavila se prof. dr Nina Planojević s Pravnog fakulteta Univerziteta u Kragujevcu, u referatu pod naslovom „Neka pitanja u vezi s osiguranjem od odgovornosti za štete po zdravlje kliničkih ispitanika“. Time se referent prvi put predstavio u domaćoj pravnoj publicistici iz oblasti osiguranja.

2.3. Prof. dr Vladimir Čolović, naučni savetnik Instituta za uporedno pravo u Beogradu i profesor Fakulteta pravnih nauka Univerziteta „Apeiron“ u Banjaluci, pripremio je referat „Obaveza obaveštavanja ugovarača osiguranja i osiguranika kao vid zaštite potrošača“. Tema referata je vrlo aktuelna kako iz ugla zakonske materije o zaštiti potrošača tako i iz ugla Prednacrtu građanskog zakonika.

2.4. U referatu mr Slobodana Ilijića, člana Predsedništva Udruženja pravnika Srbije, obrađena je tema „Pravni položaj kompozitnog društva za osiguranje u Srbiji“. Zakon o osiguranju iz 2004. uveo je obaveznu specijalizaciju za društva za osiguranje u Srbiji, uključujući i kompozitna društva za osiguranje. Posle detaljne analize odredaba iz Zakona o osiguranju posvećenih tom pitanju, autor konstatuje da navedene odredbe tog zakona o obaveznoj specijalizaciji društava za osiguranje nisu sprovedene u život za proteklih deset godina. Pošto je te odredbe Zakona o osiguranju uporedio s ključnim odredbama odgovara-

juće direktive EU, referent je konstatovao da pravo osiguranja EU ne zahteva obaveznu specijalizaciju društava za osiguranje, to jest dozvoljava da u isto vreme u okvirima nacionalne privrede postoje i kompozitna i specijalizovana društva za osiguranje.

2.5. Doktorant Pravnog fakulteta Univerziteta u Mariboru Rok Felicijan Pristovšek, za temu referata odabrao je „Osiguranje od lekarske odgovornosti u Sloveniji i Srbiji“. Osnovna teza referata je da ni u jednoj od dveju država nije uvedeno obavezno osiguranje od odgovornosti lekara. Autor se zalaže da se uvede obavezno osiguranje od odgovornosti lekara u obema državama.

2.6. Ana Miladinović, doktorant Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu, obradila je temu „Osiguranje života i poreski tretman prihoda ostvarenih po tom osnovu u Republici Srbiji“. Ključna teza referata bila je da je poreski tretman osiguranja života u Srbiji nepovoljan, te da treba predvideti poreska oslobođenja za osiguranje života.

2.7. Referent Miloš Vukotić uzeo je za temu „Kritički osvrt na pravni režim opštih uslova poslovanja u srpskom pravu“. Autor je pred sebe postavio zadatak da objasni sličnosti pravnih instituta – opšti uslovi poslovanja, formularni ugovori, adhezioni ugovori. Iako se u referatu osiguranje ne pominje izričito, nesumnjivo je da je razmatranje tih pravnih instituta vrlo blisko povezano sa opštim uslovima osiguranja kao sastavnim delom ugovora o osiguranju i njegovom pravnom prirodom.

3. U zborniku radova našao se veliki broj referata, to jest stručnih mišljenja blisko povezanih s pravom osiguranja. Među njima, pojavila su se pitanja iz oblasti finansijskog sistema, uključujući nadležnost i delokrug Narodne banke Srbije kao organa za nadzor nad delatnošću osiguranja.

3.1. Koautori prof. dr Predrag Dedeić sa Beogradske bankarske akademije Univerziteta „Union“ i prof. dr Gordana Gasmi, viši naučni saradnik Instituta za uporedno pravo iz Beograda, podneli su referat na temu „Nadzor u osiguranju i relevantni modeli u EU“. Predmet referata bila su različita sistemski rešenja i modeli organa za nadzor nad osiguranjem na evropskom kontinentu.

3.2. Sekretar odbora Koordinacionog tela NBS za proces pregovora sa EU Sandra Mijailović i docent na Pravnom fakultetu Univerziteta u Beogradu dr Tatjana Jovanić iznale su stručno mišljenje o normativnom okviru pregovaračkog procesa sa EU, s posebnim osvrtom na ulogu Narodne banke Srbije. U tom stručnom mišljenju izloženo je viđenje buduće zakonodavne aktivnosti NBS povodom pregovora Srbije sa EU.

3.3. Prof. dr Zoran R. Tomić s Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu razmatrao je temu pod naslovom „Ustavna država kao privredni ram: promena Ustava Srbije (neki elementi jedne skice)“. Referent je, pored ostalog, razmatrao pitanje da li nezavisnost NBS treba da bude propisana ustavom ili zakonom. Za razliku od sadašnjeg rešenja, po kome je nezavisnost NBS predviđena zakonom, referent se založio da se nezavisnost NBS predvidi u budućem ustavu.

3.4. Prof. dr Branko Vasiljević s Fakulteta političkih nauka Univerziteta u Beogradu i Miona Delić, master evropskih studija, koautori su referata na temu s naslovom „Agencije kreditnog rejtinga na jedinstvenom evropskom finansijskom tržištu“. Koautori su konstatovali da postoji negativan uticaj agencija za istraživanje rejtinga na jedinstvenom finansijskom tržištu EU.

3.5. Sudijski saradnik Privrednog suda u Požarevcu Srđan Stojiljković publikovao je referat „Nameštanje međubankarskih kamatnih stopa libor i euribor na svetskom finansijskom tržištu i potencijalne posledice na srpsko hipotekarno tržište“. Pošto je konstatovao da su u inostranstvu pokrenute brojne parnice protiv banaka, kao rezultat utvrđenih nameštanja navedenih kamatnih stopa, autor je po istom osnovu razmatrao izgleda na uspeh tužbe protiv banke koju bi podneo domaći korisnik hipotekarnog kredita.

3.6. Zakon o javnom beležništvu u Srbiji donet je 2011. godine, a efektivno je počeo da se primenjuje tek od septembra 2014, s tim što je za pravo osiguranja interesantan stoga što je njime uvedeno obavezno osiguranje od odgovornosti javnog beležnika. O sukobu odredaba tog zakona i odredaba važećeg zakona o privrednim društvima bilo je reči u referatu prof. dr Ilije Babića pod naslovom „Javni beležnik i javnobeležničke isprave – zapisnici organa privrednih društava i overe njihovih osnivačkih akata“.

4. Između ugovorne i vanugovorne odgovornosti s jedne strane, i prava osiguranja s druge strane, postojalo je, a i sad postoji, stalno i uzajamno prožimanje. To prožimanje na ovom susretu pravnik u privredi Srbije izraženo je u nekoliko referata o ugovornoj i vanugovornoj odgovornosti. Referati su blisko povezani s različitim oblicima dobrovoljnog i obaveznog osiguranja.

4.1. Što se tiče prevoza unutrašnjim plovnim putevima, podneta su dva referata. Prof. dr Nebojša Jovanović s Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu napisao je referat s temom „Odgovornost tegljača“. Pisac referata objašnjava posebne pravne režime tegljača, s obzirom na vrste štetnog događaja na unutrašnjim plovnim putevima i na moru, uz prikaz sudske prakse.

4.2. Tema referata Svetislava Jankovića, asistenta na Pravnom fakultetu

Univerziteta u Beogradu, bila je „Opšte ograničenje odgovornosti u unutrašnjoj plovidbi“. Izlaganje u referatu zasnovano je na odredbama Strazburške konvencije o ograničenju odgovornosti u unutrašnjoj plovidbi iz 2012. godine, kao i na odredbama Zakona o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi. Izlaganje je obuhvatilo i osvrt na osiguranje od odgovornosti brodarar.

4.3. Odgovornost spoljne revizije obrađena je u referatu prof. dr Ljubiše Dabića sa Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Beogradu, pod naslovom „Harmonizacija propisa Srbije sa propisima Evropske unije u oblasti revizije“. Referat je usredsređen na novi zakon iz materije revizije (2013. g.) i Direktivu EU iz 2006. godine, što je bila osnova celokupnog izlaganja.

4.4. Republika Srbija je zakonima omogućila razvoj elektronskog poslovanja i elektronske trgovine. U toj oblasti zakonom je uvedeno i obavezno osiguranje od odgovornosti. Pa ipak, u domaćoj pravnoj publicistici i periodici pravna priroda elektronskog poslovanja i elektronske trgovine nisu dovoljno razmatrani. U tom smislu referat s temom „Pravni aspekti elektronske trgovine“ iz pera prof. dr Ivanke Spasić sa Pravnog fakulteta Privredne akademije u Novom Sadu popunio je pravnu prazninu.

4.5. Zakon o privrednim društvima iz 2011. regulisao je imovinsku odgovornost direktora privrednog društva, a uporedo s tim zakonskim rešenjem osiguravači su na tržištu ponudili polise dobrovoljnog osiguranja od odgovornosti menadžmenta. Doc. dr Nataša Petrović Tomić s Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu izložila je referat pod naslovom „Odgovornost direktora za štetu po Zakonu o privrednim društvima“. Autor u referatu daje pozitivan odgovor na pitanje da li navedeno zakonsko rešenje stimuliše razvoj osiguranja.

4.6. Poslednjih godina često su se menjali zakoni iz oblasti turizma, a istovremeno i režimi osiguranja od odgovornosti. Prof. dr Vuk Radović s Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu obradio je temu „Širenje pojma ugovora o organizovanju putovanja“, čime je uneto novo pravno svetlo u osnovni ugovor iz materije turizma.

4.7. Prof. dr Žika Bujuklić s Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu govorio je o poreklu savremenih oblika alternativnog načina rešavanja sporova u privredi (arbitraža, medijacija, poravnanje – ADR). Taj nastavnik rimskog prava u referatu pod naslovom „Evropske integracije Srbije i alternativno rešavanje sporova (ADR): inovacije i (ili) drevna pravna tradicija“ zastupa tezu da je poreklo savremenih ADR u institutima rimskog prava.

5. Iz ugla prava osiguranja posebno interesovanje na ovom susretu pobudila su tri okrugla stola.

5.1. Prvi okrugli sto održan je već prvog dana susreta na temu „Rasprava o Prednacrtu građanskog zakonika Srbije, sa posebnim osvrtom na ugovore u privredi i bankarske poslove“. Među ugovorima u privredi bilo je reči i o ugovoru o osiguranju. U interesantnoj raspravi o ugovoru o osiguranju u prvi plan izbila je tema o sumi osiguranja.

5.2. Opšta tema drugog i trećeg okruglog stola glasila je „Nove pravosudne profesije u kontekstu privrednog prava i privrednih subjekata“. Posebna tema drugog okruglog stola glasila je „Izvršenje potraživanja“. Moderatori su bili Jovan Kordić, predsednik Privrednog suda u Beogradu, i Ios Uitdehaag, ekspert iz Holandije čije je stručno mišljenje u prevodu odštampano u zborniku. S obzirom na to da je važećim zakonom iz materije izvršenja i obezbeđenja uvedeno obavezno osiguranje od odgovornosti javnih izvršitelja, učesnici okruglog stola iz osiguranja mogli su da budu zadovoljni pitanjima i odgovorima u diskusiji.

5.3. Treći okrugli sto imao je za temu ulogu i značaj notarske delatnosti u privrednom pravu, a moderatori su bili prof. dr Dejan Đurđević s Pravnog fakulteta Univerziteta u Beogradu i Sefedin Suljević, notar iz Federacije BiH. Kako je i u toj materiji zakonom uvedeno obavezno osiguranje od odgovornosti notara, to je i tema trećeg okruglog stola bila interesantna iz ugla prava osiguranja.

6. Na Dvadeset trećem susretu pravnik u privredi Srbije više od 20 odsto ukupnog broja radova objavljenih u zborniku čine referati s najneposrednijim temama o pravu osiguranja, zajedno s referatima i stručnim mišljenjima čiji je sadržaj blisko povezan s pravom osiguranja.